

ADOLAT

IJTIMOIY-SIYOSIY GAZETA

2022-YIL 1-APREL, JUMA

№ 13 (1381)

Ўзбекистон — Туркия:

СТРАТЕГИК ҲАМКОРЛИК АЛОҚАЛАРИ ЯНАДА КЕНГАЯДИ

Ўзбекистон ва Туркия азалдан тарихи ва маданияти ўзаро яқин бўлган мамлакатлардир. Шу билан, икки мамлакат ўртасидаги сийосат, иқтисодиёт, савдо-сотиқ, транспорт, энергетика, қишлоқ хўжалиги, sanoat, маданият ва таълим каби соҳалардаги ҳамкорлик алоқалари йил сайин кенгайиб бормоқда. Айниқса, ушбу ҳамкорлик алоқалари сўнгги беш йилда стратегик шериклик даражасига кўтарилди. Бунда икки мамлакат раҳбарларининг мунтазамлик касб этаётган олиё даражадаги учрашувлари ҳамда самимий мулоқотларининг ўрни алоҳида аҳамият касб этади.

Жумладан, ўтган қисқа вақт ичида икки давлат раҳбарларининг беш мартаба ташрифлари амалга оширилди. Хусусан, Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2017 ва 2020 йилларда Туркияга расмий ташриф билан борган бўлса, Туркия Республикаси Президенти Режеп Таййип Эрдоган 2016, 2018 йиллар ҳамда 2022 йилнинг 29-30 март кунлари Ўзбекистонга ташрифини амалга оширди.

Бу галги ташриф доирасида икки мамлакат ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик, республикаларимиз парламентлари,

давлат идоралари, ишбилармон доиралари ва жамоатчилиги ўртасидаги алоқаларни янги босқичга олиб чиқишга қаратилган учрашув ва мулоқотлар ўтказилди. Жумладан, Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев ва Туркия Президенти Режеп Таййип Эрдоган иштирокида олиё даражадаги Стратегик ҳамкорлик Кенгашининг иккинчи йиғилиши бўлиб ўтди. Ушбу Кенгаш 2020 йилда Президент Шавкат Мирзиёевнинг Туркияга амалга оширган расмий ташрифи доирасида ташкил этилган эди.

Тошкентда бўлиб ўтган Кенгашнинг иккинчи йиғилишида кўп қиррали Ўзбекистон — Туркия ҳамкорлигини янада кенгайтиришга қаратилган имтиёзли савдо тўғрисидаги битим, Давлат чегаралари орқали товарлар ва транспорт воситаларининг ўтиши ҳақида олдиндан ахборот алмашиш тўғрисидаги баённома, меҳнат ва бандлик, суд экспертизаси ҳамда қурилиш соҳаларидаги англашув меморандумлари, Соғлиқни сақлаш вазирликлари ўртасида 2022-2023 йилларга мўлжалланган Ҳаракатлар режаси каби 9 та ҳужжат имзоланди.

Шунингдек, мулоқот жараёнида кейинги йилларда икки давлат ўртасидаги ўзаро товар айирбошлаш 2,5 баробарга ўсиб, 3,6 миллиард доллардан ошгани, қўшма корхоналар сони 5 баробарга кўпайиб, 2 мингдан ортиқни ташкил этаётгани, шунингдек, инвестициявий ҳамкорлик кўрсаткичлари 70 баробарга ўсгани эътироф этилди.

Муносабат

Баҳром АБДУХАЛИМОВ, Ўзбекистон Фанлар академияси вице-президенти, тарих фанлари доктори, профессор

БОБОЛАРИМИЗНИНГ ИЛМИЙ МЕРОСИ —

қардош халқни ҳам баҳраманд этмоқда

Марказий Осиё алломалари ўрта асрларда илм-фаннинг турли соҳаларига оид кўплаб муҳим асарлар битган. Бу асарлар ўзининг юксак илмий савияси ва қиймати билан жаҳон илм-фани ривожига катта таъсир кўрсатиб, башариёт таракқиётининг юқори босқичи ҳисобланган ҳамда илмий адабиётларда Ренессанс деб эътироф этилган ижтимоий ҳодисани юзага келтирган. Юртимиз кутубхона ва қўлёзма фондларида сақланаётган 100 мингдан ортиқ ноқир асарлар бунга ёрқин мисол бўла олади.

Айни кунларда аждодларимизнинг ушбу бетакрор тарихий ва маънавий меросини асраб-авайлаш ҳамда илмий истифодага киритиш давлат сийосати даражасига кўтарилди. Жумладан, Президентимизнинг жорий йил 10 февралдаги “Қадимий ёзма манбаларни сақлаш ва тадқиқ этиш тизимини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори мазкур масалалар ечимига йўналтирилгани билан алоҳида аҳамиятга эга.

Қарор юртимизда Шарқ қўлёзмаларини сақлаш, таъмирлаш, бойитиш ва муайян тизимга келтириш, араб ёзувидаги ёзма ёдгорликлар, эпиграфика

намуналарини тадқиқ қилиш, уларни асл ҳолида ҳамда ўзбек ва хоржий тилларда илмий изоҳлар, таржималар билан нашр этиш, илмий муомалага киритиш ишларини тамоман янги босқичга олиб чиқди. Шунингдек, меъёрий ҳужжатда юртимиздан етишиб чиққан алломаларнинг хоржий давлатларда сақланаётган асарларини излаб топиш ва каталогларини тузиш борасида янги вазифалар белгиланди.

Даврлар ўтиб, асрлар силсиласида юртимиз алломалари битган асарлар турли мамлакатларга олиб кетилган ва бузгунча сақлаб келинмоқда. Аллома боболаримизнинг кўплаб

асарлари сақланаётган шундай мамлакатлардан бири Туркия Республикасидир. Кейинги йилларда мазкур давлат билан ҳамкорликнинг истиқболли ривожланиш палласига қадам қўйилди. Хусусан, Президентимиз 2020 йили 20 февраль кун Анкара шаҳрида Туркия Республикаси Президенти ҳузуридидаги Халқ кутубхонасининг очилиш маросимида иштирок этди. Давлатимиз раҳбари юртимизда сақланаётган Усмон Мухсафининг ўзбек таттовлари кўчирган нусхаси, Жалолиддин Румийнинг машҳур “Маънавий маънавий” ҳамда Абу Бакр Розийнинг “Қасалликлар тарихи” номли асарларининг ноб қўлёзмалари факсимиле нусхалари, “Алишер Навоий асарларининг Истанбул кутубхоналаридаги тасвирий нусхалари” номли китоб-альбом, XIII асрда яшаб ўтган турк шоири Юнус Эмро шеърларининг ўзбек тилига таржимаси жамланган “Улмас кўнгул” номли китобни янги кутубхонага туҳфа қилди.

Конференция

ХОТИН-ҚИЗЛАРНИ ЭЪЗОЗЛАШ — ҚАДРИЯТ

Ҳар қандай ривожланган давлат ва жамиятда хотин-қизларнинг манфаатларини таъминлаш, уларнинг жамият ҳаётидаги ўрнини мустаҳкамлаш муҳим аҳамият касб этади. Зеро, юрт таракқиётига дахлдор барча ислохотлар ва уларни амалга ошириш жараёни, авваламбор, эртаимиз эгалари бўлган фарзандларимиз тарбиясига масъул бўлган оналаримизга, аёлларимизга бевосита боғлиқдир. Шу билан мамлакатимиз мустақилликка эришган илк кунлариданоқ, юртимизда хотин-қизлар масалаларига алоҳида эътибор қаратилиб, уларнинг манфаатлари, орзу-умидлари давлат сийосати даражасида бўлиб келмоқда.

Қувонарлиси, сўнгги йилларда Президентимизнинг ташаббуслари билан хотин-қизларимизнинг жамиятда тутган ўрни, ижтимоий-сийосий ҳаётимиздаги фаоллик даражаси, қолаверса, эртанги кунимиз эгалари бўлмиш соғлом авлодни тарбиялаб, вояга етказишдаги ҳаётий вазифалари из-

чил белгиланиб, уларни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлашга қаратилган амалий ишларнинг қўламини ортиб бормоқда.

Аёлни эъзозлаш — шарқона маданиятимиз ва миллий қадриятларимизнинг эътирофга сазовор жиҳатларидан бири саналади.

ЮЗМА-ЮЗ МУЛОҚОТ

МУАММОЛАР БАРТАРАФ ЭТИЛМОҚДА

Айни кунларда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари ҳудудларда сайловчилар билан учрашиб, уларнинг яшаш шaroити, ўйланттириб келаятган муаммолари билан қизиқмоқда. Аниқланган муаммолар депутатларнинг ёрдами билан бирин-кетин ижобий ечимини топмоқда.

- 1 АПРЕЛДАН ҚАНДАЙ ЎЗГАРИШЛАР БЎЛАДИ? → 4
- ЖИВОЛАНМАГАН ЖАҲЛ ОҚИБАТИ → 4
- ИЛМ-ФАН ОЛАМИНИНГ БУЮК КАШШОФИ → 5
- “ҲАЛОЛЛИК ВАҚЦИНАСИ” БИЛАН ЭМЛАНДИМИЗМИ? → 6

Муносабат

Давлатимиз раҳбари тиббиёт ходимлари билан ўтказган очик мулоқотда соҳадаги долзарб масалаларга эътибор қаратди. Бу халқ саломатлигига, келажак авлод камолотига берилган баҳодир. Қолаверса, мазкур тадбир зиммамиздаги масъулиятни янада оширди. Андижонлик тиббиётчилар билдирилган фикрлар асосида ўз олд-нигизга аниқ вазифаларни белгилаб олди.

Мадаминжон МАДАЗИМОВ,
“Адолат” СДП Андижон вилоят кенгаши раиси,
Андижон давлат тиббиёт институти ректори

Коррупциясиз жамоага эришамиз

Жумладан, олий таълим ва тиббиёт тизимининг барча раҳбар ҳамда ходимлари «Таълим тўғрисида»ги қонун ва 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистон Тарақиёт стратегиясида белгирилган вазифалар ижросини таъминлашда олий таълим соҳасидаги ислохотларнинг ўта долзарблигини тўлиқ англаган ҳолда қатор вазифаларни амалга ошириш мақсадга мувофиқ деб биламиз. Таъкидланганидек, ишни олий таълим ва тиббиёт муассасаларини тажрибали, ҳалол, масъулиятли профессор-ўқитувчи ва ходимлар билан шакллантиришдан бошлаш лозим. Абитуриентларни ўқишга қабул қилиш жараёни, имтиҳонларни ўтказиш, талабалар билиминини баҳолаш ҳамда ўқишини кўчириш ёки қайта тиклашларида турли тўсиқларга йўл қўймаслик, адолатни таъминлаш катта аҳамиятга эга.

Малакали кадрлар тайёрлаш учун талабаларнинг билиминини баҳолаш жараёнида шаффофликни кучайтириш ва доимий таҳлил қилиб бориш зарур. Ходимларни ишга қабул қилиш, лавозимга тайинлаш, кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш билан боғлиқ ишларда ҳам ҳолисликни таъминлашга мунтазам эътибор қаратиш ўз самарасини беради.

Тиббиёт ходимларининг ўзаро, бемор ва унинг яқинлари билан муносабатларида моддий манфаатдорликка йўл қўймаслик, юқори муомала маданиятига эришиш талаб этилади. Бежизга беморни шифокорнинг ширин сўзи доволайди, деб айтмайди.

Президентимизнинг тиббиёт соҳасини тубдан ислох қилиш орқали ҳалқимизга самарали тиббий хизмат кўрсатишда уларни рози қилиш ҳақидаги фикрларининг амалда ижросини таъминлаш асосий вазифамизга айланди. Аини шу мақсадга қаратилган керакли чора-тадбирларни белгилаб, ҳозирда ана шу асосда иш юрляпмиз.

Олдимиздаги энг долзарб вазифа — коррупциянинг олдини олиш. Бу борада тарғибот-ташвиқот ишлари ва ташкилий тадбирлар юқори савияда олиб борилмоқда. Кўнгилмиз ҳам, кўлимиз ҳам пок бўлиши зарур. Бу ишларни амалга ошириш учун барчамиз биргаликда курашамиз. Ўз ўрнида барча тиббиёт ходимларини “Коррупциясиз жамоа”га эришишга чақирамиз.

Жиноятга жазо муқаррар

ЖИЛОВЛАНМАГАН ЖАҲЛ ОҚИБАТИ

Ҳаёт оқ ва қора ранглардан иборат. Шунингдек, синовлар ва сийловлардан ҳам. Инсон ундан гоҳ қанд, гоҳ о панд ейти... Бу унинг тарбияси, атроф-муҳити, шарт-шароити, сабр-тоқатига, балки тақдирига ҳам боғлиқдир, эҳтимол.

Ҳаким Суннатиллаев (исм-фамилиялар ўзгартирилган — тахририят) 1964 йилда Навоий вилоятининг Хатирчи туманидаги “Авоқли” маҳалласида туғилиб, шу ерда ўрта маълумот олади, ўсиб-ўлғаяди, уйланади. 5 нафар фарзанднинг камолоти, оиласи тинчлиги, хотиржамлиги учун хотини иккаласи югурди-елиб меҳнат қилишади. Бирин-кетин фарзандлари улғая бошлаганида, қизларнинг аини она маслаҳатига эҳтиёж кучайган паллада хотини вафот этади.

Ота болаларининг қорнини тўйдирди, устини бутлайди, аммо она ўрнини босолмайди. Балогоғ ёшидаги қизларнинг тарбиясида, ҳаётидаги она ўрнини ҳеч нима билан тўлдириб бўлмастлигини тушунади. Турмуш ўртоғининг вафотидан 2 йил ўтиб, яъни, 2013 йилда Қаноат Мамаюсуповага уйланади. Аввалига ҳаммаси изга тушгандай эди. Бу аёлидан ҳам бир нафар фарзанд дунёга келади. Аммо Ҳаким бора-бора Қаноат унинг болаларини

ёқтирмаётганини, уйга келишса жанжал чиқараётганини фаҳмлайди. Аммо начора, фарзандларининг ҳам ота уйига келишга ҳақлари бор, хотинини ҳам ҳайдаб юборолмайди. 2021 йилнинг 18 июнь куни эрта тонгдан эр-хотин нонушта қилар экан, хотини унинг уч қундан бери ишга чиқмаётгани, қарзлари кўпайиб кетгани, қудасининг уйини таъмирлаб бериб, улардан олган қарзидан қутулиши лозимлигини айтади. Ҳаким нонуштадан кейин қудасиникига ишлагани кетаётганини айтади, уйдан чиқиб кетади. Бироздан кейин қудаси Дилафруз опа кўнғирок қилиб, Қаноатдан Ҳакимни сўрайди, унинг ҳақида келмаганини айтади. Бу эса Қаноатнинг жаҳли чиқишига сабаб бўлади.

Катта ўғлининг кўли синганини эшитиб, аввало, уни кўргани кириб, кейин ишга ўтишни режалаштирган, аммо бу ҳақда хотинига айтиб ўтиришни лозим топмаган Ҳаким кун пешиндан ошиб, кечга яқинлашганида уйига қайтиб

келади. Келади-ю бу иши хотинига ёқмаганини тушунади. Жанжал шу қадар авжига чиқадикки, ҳатто қўшни аёл аралашса ҳам тинч-шайди. Хотинини тўхтатишга, бунинг оқибати яхшилик билан туғашига кўзи етмагач, бу масалага нуқта қўйиш учун Ҳ.Суннатиллаев Қаноатга ота-онасини чақиришини тайинлаб, ўзи кичкина қизи Севинч билан кўчага чиқиб кетади. Орадан бир-икки соатлар ўтган уйига қайтиб келади. Аслида бу ўтган вақт ҳар иккаласи учун ҳам ховридан тушиб, ўз хатоларини англашига, мулоҳаза қилишлари астадан пайт эди...

Аммо ундай бўлмади. Ҳаким уйига келган қайнонасига оиласидаги аҳволни, хотини ўғай болаларини ёқтирмастлигини, уларни ота-онадонига келтирмастлигини, бундан ташқари, ота сифатида улар билан яшаш муносабатда бўлса, албатта, жанжал бошлашини, хотини учун болаларидан воз кечмаслигини айтади ва турмуш ўртоғини яна ҳақоратлайди. Ўз навбатида хотини ҳам эрталлабки вазиятни эслади, қарзлари кўпайиб кетаётганини айтади, ишқилиб, бир-бирини айблашда ортда қолмаслик учун ҳам бир-бирига маъзава ағдаришади. Қайнонаси вазиятни тушуниб, қизига насиҳат қилади. Аммо Қаноат онасининг ҳам гапларига қулоқ солмайди. Аксича, жанжал авжига чиқаяди, жаҳл чиққанда ақл қочади, деганларидек, эр-хотин бесужак тил ёрдамида бир-бирини шундай сўзлар билан ҳақоратлашадики, уларни эшитса, илон пўста ташларди, эҳтимол... Айниқса, Қаноатнинг ота-ўғилга бир хотин... каби жирканч гапни такрорлайвериши Ҳакимнинг сабр қосасини нафақат тўлдирди, балки тошириб юборади — энди унинг на кўзи кўрар, на қулғи эшитар эди...

Ҳаким қайнонаси ва қизининг кўз олдида аввал таъмирлашда ишлатиладиган буюк челақни хотинига иргитади, сўнгра сўридаги

1 апрелдан қандай ўзгаришлар бўлади?

КЕКСАЛАР БЕПУЛ ДОРИ БИЛАН ТАЪМИНЛАНАДИ

2022 йил 1 апрелдан:
- ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз кексалар ва ёлғиз яшайдиган кексалар ҳар йили бир мартаба санаторийларда бепул соғломлаштирилади;
- шароити оғир ва кам таъминланган кексаларга рецетпта асосан 3 ойлик эҳтиёж асосида дорилар, тиббий ва махсус протез-ортопедия мосламалари олиб берилди ҳамда жарроҳлик амалиётларининг харажатлари қопланади;
- оғир ташхисли касал ҳамда ногирон кексаларга шифокорлар рецетпларига мувофиқ, 3 ойлик эҳтиёждан келиб чиқиб дори воситаларининг 50 фоизгача суммаси компенсация қилинади;
- кексаларнинг жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишлари учун абонемент харажатлари қопланади;
- давлат театрлари ва музейларига кексалар учун чипта нархлари тўлиқ қоплаб берилди.

ТАДБИРКОРЛИК УЧУН АЁЛЛАРГА БЕРИЛАДИГАН СУБСИДИЯ МИҚДОРИ ОШИРИЛАДИ

2022 йил 1 апрелдан:
- тадбиркорликни янги бошлаётган хотин-қизларга ажратилаётган субсидия миқдори 7 миллион сўмдан 10 миллион сўмга оширилади;
- “Хунарманд” уюшмаси қошидаги хунармандчилик марказларида қанда 40 фоиз тадбиркор хотин-қизлар томонидан ишлаб чиқарилган маҳсулотлар жойлаштирилади;
- 2022 йилда субсидияларнинг қанда 40 фоизи хотин-қизларга йўналтирилади;
- ижарада турган, “Аёллар дафтари”га киритилган эҳтиёж-манд хотин-қизларга ижара тўловининг 50 фоизи, кўли билан 500 минг сўмгача компенсация берилди.

БОҚУВЧИСИНИ ЙЎҚОТГАН АЁЛЛАРНИНГ ФАРЗАНДЛАРИ БОҒЧА ПУЛИДАН ОЗОД ҚИЛИНАДИ

2022 йил 1 апрелдан:
- боқувчисини йўқотган хотин-қизларнинг фарзандлари давлат боғчаларига тўланадиган ота-оналар бадалидан озод қилинади;
- 3 ёшгача фарзандлари учун нодавлат боғчаларга бюджетдан субсидиялар ажратилади;
- тўлиқ қувват билан ишламаётган давлат боғчаларига 2 ёшдан 3 ёшгача болаларни пуллик хизмат кўрсатиш шаклида қабул қилишга рухсат берилди;
- кечки сменада хотин-қизлар ишлайдиган қорхона ва ташкилотлар ўз ҳузурида боғча ташкил қилганда, улардаги тарбиячиларнинг иш ҳақи бюджетдан қоплаб берилди.

НОГИРОНЛИК НАФАҚАСИ ВА ПЕНСИЯСИНИНГ ЭНГ КАМ МИҚДОРИ ОШИРИЛАДИ

2022 йил 1 апрелдан:
- меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга бериладиган ногиронлик нафақаси ҳамда иш стажы тўлиқ бўлмаган чоғдаги ногиронлик пенсиясининг энг кам миқдори қўшимча тўловни ҳисобга олган ҳолда — 440 000 сўмдан 622 000 сўмгача оширилади;
- ўзгалар парваришига муҳтож ногиронлиги бўлган 18 ёшгача болаларнинг парвариши билан банд бўлган боланинг қонуний вақлига ҳар ойда 500 минг сўм миқдорда нафақа тўлови (парвариш нафақаси) жорий этилади.

АЙРИМ ХУДУДЛАРДАГИ МАКТАБЛАРДА БЕПУЛ ОВҚАТ БЕРИЛАДИ

2022 йил 1 апрелдан Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятида 1-4-синф ўқувчилари бепул овқат (нонушта ёки тушлик) билан таъминланади.
Нодавлат мактабга таълим ташкилотлари ва мактабларга фарзандларини юборётган ота-оналарнинг ойига 3 миллион сўмгача бўлган тўловлари даромад солиғидан озод этилади.

АЙРИМ ШАХСЛАРНИНГ АКЦИЯЛАРДАН ОЛГАН ДИВИДЕНДЛАРИ ДАРОМАД СОЛИГИДАН ОЗОД ҚИЛИНАДИ

2022 йил 1 апрелдан 2024 йил 31 декабргача:
- Ўзбекистон резиденти ва норезиденти бўлган жисмоний шахсларнинг акциялардан олган дивидендлари даромад солиғидан озод қилинади;
- норезидент юридик шахсларнинг акциялар бўйича дивидендлари учун фойда солиғининг 5 фоиз ставкаси татбиқ этилади;
- резидент ва норезидент жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳужжалик жамиятлари облигациялари бўйича даромадлари даромад солиғи ва фойда солиғидан озод қилинади.

Лобар РОЗИМОВА, “Адолат” миллий ҳуқуқий ахборот маркази масъул ходими

